

นตติ ปณฺณาสมา อากา
แสงสว่าง เต็มอหฺวันญฺญา ไมมี

เอกสารประกอบสัมมนาวิชาการเรื่อง
“โลกของอิสลามและมุสลิมในอุษาคเนย์”
The Islamic World and Muslims in Southeast Asia

ท้าวขัตตุคามเทพ
และท้าวรามเทพ :
จากทวารบาลสู่ท้าว
ผู้คุ้มครอง
เมืองนครศรีธรรมราช

ชัชวูฒิ พิชะกุล

28 - 29 พฤศจิกายน 2551
โรงแรม ทวิน โลด์ส นครศรีธรรมราช

ท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ:
จากทวารบาลสู่เทวะผู้คุ้มครองเมืองนครศรีธรรมราช

ชัยวุฒิ พิชะกุล*

กระแสความเชื่อความศรัทธาที่เกี่ยวกับท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ หรือที่คนไทยทั่วไปรู้จักในนาม “ท้าวขตุคามรามเทพ” ได้สร้างกระแสให้ผู้คนทุกระดับชั้นในสังคมไทยหันมาให้ความนิยมนับถือมรดกศิลปวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง จนนำไปสู่การพัฒนาความเชื่อความศรัทธาของผู้คนเป็นธุรกิจและทุน ซึ่งถูกสร้างเป็นธุรกิจและทุนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้รับการพัฒนาขึ้นตามกระแสความต้องการวัตถุมงคล จนมีการประมาณการกันว่า ระหว่าง พ.ศ. 2530 - ต้นปี พ.ศ. 2551 มีทุนหมุนเวียนในธุรกิจวัตถุมงคลท้าวขตุคามรามเทพไม่ต่ำกว่า 20,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นกระแสที่ไม่เคยปรากฏในวงกรรมวัตถุของไทยมาก่อน ทำให้เกิดคำถามต่างๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะที่ไปที่มาของท้าวขตุคามรามเทพเป็นมาอย่างไร หลักฐานยังไม่ชัดเจน ส่วนใหญ่ที่มีการนำเสนอข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายๆ กันเป็นการปรุงแต่งหรืออุปโลกน์เรื่องตำนานประวัติ ความเชื่อทางไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ มากกว่าหลักฐานที่เป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ อันเป็นเหตุให้ผู้คนจำนวนมากหลงเชื่อไปตามกระแสไสยศาสตร์อย่างไร้เหตุผล ทำให้พุทธศาสนิกชนและพระสงฆ์บางส่วนถูกครอบงำด้วยกระแสเทพนิยมนหรือเทวานิยมและทุนนิยมอย่างกว้างขวาง ซึ่งหากไม่มีการศึกษาทำความเข้าใจอย่างถูกต้อง และตั้งอยู่ในสติด้วยความเหมาะสม ย่อมจะเป็นบ่อเกิดแห่งปัญหา ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และพระพุทธศาสนาในเวลาต่อไป

* นักวิจัยชำนาญการ สถาบันทักษิณคดีศึกษา

บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับที่มาที่ไปของท้าวจตุคามรามเทพ จากเอกสารตำนานและข้อมูลมุขปาฐะที่เล่าขานในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้อ่านได้พิจารณาทำความเข้าใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับท้าวจตุคามรามเทพอีกแง่มุมหนึ่งได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตำนานท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ

คติพุทธศาสนาฝ่ายมหายานในอินเดียมีความเชื่อว่า พระขันธกุมารและท้าวจตุโลกบาล (ท้าวฤทธราชภูริ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรุณปักข์ และท้าวกุเวร) เป็นเทพธรรมธาดา (เทพผู้ทรงธรรม) และธรรมบาล (เทพผู้รักษาธรรมคุ้มครองพุทธศาสนา) มีหน้าที่คอยรักษาความปลอดภัยให้กับวัดวาอาราม เจดีย์สถาน และพระบรมสารีริกธาตุของพระศากยมนีพุทธเจ้า¹ พระขันธกุมารในคติพุทธศาสนาฝ่ายมหายานจึงอยู่ในฐานะพระโพธิสัตว์องค์หนึ่ง เรียกว่า “พระขันธโพธิสัตว์” ในพุทธสูตร กล่าวว่า พระพุทธเจ้าเคยมีรับสั่งให้พระขันธโพธิสัตว์ทำหน้าที่อารักขาบรรพชิตและพิทักษ์พุทธธรรม นอกจากนี้ตำนานพุทธศาสนายังกล่าวว่า หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานมีการถวายพระเพลิงพระบรมศพแล้ว มีปีศาจตนหนึ่งเข้าไปขโมยพระเขี้ยวแก้วไป 2 องค์ พระขันธกุมารสามารถจับตัวปีศาจได้ นำพระเขี้ยวแก้วมาคืน จึงได้รับมอบหมายให้เป็นเทพผู้อารักขาพระเขี้ยวแก้ว² และพุทธเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

ต่อมา คติเกี่ยวกับพระขันธกุมารโพธิสัตว์ได้เผยแพร่ไปสู่จีน ทิเบต และลังกา โดยเฉพาะในลังกา เมื่อพุทธศาสนาเผยแพร่ไปถึง ได้มีการปรับเปลี่ยนชื่อพระขันธกุมารเป็นท้าวขัตตุคามเทพในฐานะเทพหรือเทวะ ผู้คุ้มครองเกาะลังกา รวมกับเทวะองค์อื่นๆ อีก 3 องค์ ดังที่ตำนานหรือหนังสือ “ชินกาลมาลีปกรณ์” ซึ่งพระรัตนปัญญาเถระ ปราชญ์ชาวเมืองเชียงใหม่แต่งขึ้น ระหว่าง พ.ศ. 2060 - พ.ศ. 2071 ได้ระบุว่า เกาะลังกามีเทวดาคู่ครองอยู่ 4 องค์ คือ ท้าวสุมนเทวราช ท้าวรามเทวราช

ระบุว่า เกาะลังกามีเทวดาคุ้มครองอยู่ 4 องค์ คือ ท้าวสุมนเทวราช ท้าวรามเทวราช ท้าวลักษณเทวราช และท้าวชัตตคามเทวราช³ ปัจจุบันชาวพุทธลังกาก็ยังเชื่อว่ามี เทวดารักษาเกาะลังกาอยู่ 4 องค์ คือ ท้าวชัตตคามเทพ ท้าวรามเทพ ท้าวสุมนเทพ และท้าวณาทเทพ⁴ แม้ว่าชื่อเทวดาทั้ง 4 จะไม่ตรงกันบ้าง อันเกิดจากการผิดเพี้ยน ของตำนานที่ผ่านกาลเวลามายาวนาน แต่เป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่าท้าวชัตตคาม เทพและท้าวรามเทพเป็นเทวดา 2 องค์ที่ทำหน้าที่คุ้มครองเกาะลังกา นอกจากนั้น ยังมีเทวดาทำหน้าที่คุ้มครองรักษาพระเขี้ยวแก้วที่เกาะลังกา มีชื่อเกี่ยวข้องกับท้าว ชัตตคามเทพและท้าวรามเทพด้วย ได้แก่ นาถาเทพหรือนาถเทพ (Natha) วิษณุเทพ หรือรามเทพ (Vishnu) กฎรคามหรือคาคาธาการากาเทพ (Kataragama) และพัทธิณี เทพ (Pattini)⁵ สำหรับท้าวคาคาธาการากาเทพก็คือสกันทะกุมาร หรือขันธกุมาร หรือ ท้าวชัตตคามเทพนั่นเอง ดังนั้นพอสรุปได้ว่า ตามตำนานอินเดียและลังกา ท้าวชัตต คามเทพและท้าวรามเทพมีฐานะเป็นพระโพธิสัตว์ ทำหน้าที่เป็นธรรมธาดาและธรรม บาลผู้คุ้มครองพุทธศาสนา ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และเทพผู้คุ้มครองเกาะลังกา

2. จากลังกาสู่คาบสมุทรมไทย

คติความเชื่อเกี่ยวกับท้าวชัตตคามเทพและท้าวรามเทพ ได้เผยแพร่เข้าสู่ คาบสมุทรมไทยประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 เนื่องจากในช่วงนั้นเมืองนครศรีธรรมราช หรือเมืองตามพรลิงค์ เป็นศูนย์กลางความเจริญทางวัฒนธรรมและการปกครองเมือง 12 นักษัตริย์ มีการติดต่อสัมพันธ์กับลังกาและนำพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์มาเผยแพร่ ในคาบสมุทรมไทย ประมาณ พ.ศ.1700⁶ พระสงฆ์ชาวลังกาได้เข้ามาอาศัยอยู่เมือง นครศรีธรรมราชจำนวนมากในสมัยของพระเจ้าจันทรภาณุ และเผยแพร่พุทธศาสนา ลังกาวงศ์ไปสู่สุโขทัย ล้านนา และบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้มีการสร้างองค์พระ บรมธาตุเจดีย์เพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้าบนหาดทรายแก้วเมือง

นครศรีธรรมราช องค์เจดีย์เป็นแบบสถาปัตยกรรมลังกาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้⁷ การเผยแพร่ของพุทธศาสนาลังกาวงศ์เข้ามาสู่เมืองนครศรีธรรมราชนี้เอง สันนิษฐานว่าได้นำความเชื่อเกี่ยวกับท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพเข้ามาสู่เมืองนครศรีธรรมราช เห็นได้จากรูปเทวดาปูนปั้น 2 องค์ ประดิษฐานอยู่ที่บันไดทางขึ้นสู่ฐานประทักษิณพระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช ภายในวิหารพระมหาภิเนษกรมณห์หรือวิหารพระทรงม้า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นเทวรูปปูนปั้นเหมือนกันทั้ง 2 องค์ ประทับนั่งชันเข่าขาขวานบนฐานบัวแฉก มือขวาจับที่เข่าขวา มือซ้ายยันพื้น องค์เทวรูปประดับด้วยเครื่องทรงศิราภรณ์แบบมงกุฎทรงกูดล กรองคอ พานูรีด สังวาล ทับทรวง ทองข้อพระกร และทองข้อพระบาทอย่างสวยงาม⁸ มีจารึกบนแผ่นหินชนวนที่ผ้าห้อยหน้าเทวรูปทั้ง 2 องค์ องค์ซ้ายมือจารึกว่า “เท้าขัตตุคาม” องค์ขวามือจารึกชื่อไว้ว่า “เท้ารามเทพ” ตัวอักษรที่จารึกและลักษณะศิลปะของเทวรูปทั้ง 2 มีอายุอยู่ในสมัยอยุธยา ชาวบ้านทั่วไปเรียกชื่อท้าวขัตตุคามว่า “พระเสื่อเมือง” เรียกชื่อท้าวรามเทพว่า “พระทรงเมือง” และเรียกชื่อเทวรูป 4 กรออีกองค์หนึ่งที่ประดิษฐานบนผนังบันได หรือผนังวิหารด้านขวามือว่า “พระหลักเมือง” นอกจากเทวรูปทั้ง 2 องค์แล้ว 2 ซ้ำงบันไดชั้นฐานประทักษิณพระบรมธาตุเจดีย์ มีรูปปั้นเทวดาท้าวจตุโลกบาลและรูปสัตว์ต่างๆ เช่น ปันเป็นรูปยักษ์ถือกระบอง หมายถึงท้าวภูเวงหรือท้าวเวสสุวรรณ รูปเศียรพญานาค หมายถึงท้าวธตรัฐ รูปราชสีห์ รูปสิงห์ รูปพญาครุฑ รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง เป็นต้น ส่วนบนสุดของบันไดมีประตูไม้ปิดเปิดเข้าสู่ลานประทักษิณ บานประตูทั้ง 2 จำหลักรูปเทวดานูนสูงประทับยืนบนละองค์ เป็นเทพวารบาล องค์ซ้ายมือเป็นรูปพระพรหมแบบเก่ามี 5 เศียร เศียรที่ 5 อยู่ด้านบนเหนือเศียรทั้ง 4 มีพระกร 4 พระกร พระหัตถ์ขวาบนทรงถือสังข์ พระหัตถ์ขวาล่างทรงถือบัณเฑาะว์ พระหัตถ์ซ้ายบนทรงถือดอกบัว พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงถือดอกท้าว บานขวามือจำหลักเป็นรูปพระ

อินทร์มี 2 เศียร เศียรที่ 2 ซ่อนอยู่ด้านบน มี 4 พระกร พระหัตถ์ขวามือทรงถือจักร พระหัตถ์ขวาล่างทรงถือคันศร พระหัตถ์ซ้ายบนทรงถือวัชระ พระหัตถ์ซ้ายล่างทรงถืออักษมาลาหรือลูกประคำ เทพองค์นี้มีผู้เข้าใจว่าเป็นพระนารายณ์หรือพระวิษณุ⁹ รูปจำหลักบานประตูทั้ง 2 มีลักษณะแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศิลปะสมัยสุโขทัยและศิลปะอยุธยาตอนต้น คล้ายกับบานประตูไม้จำหลักรูปเทพวราบาลจากประตูวิหารพระเจดีย์สามองค์วัดพระศรีสรรเพชญ์ที่อยุธยา¹⁰ จึงพอจะกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 19 - 20

จากหลักฐานกลุ่มเทวดาภายในวิหารพระมหากษัตริย์นครมณี อันประกอบด้วย พระพรหม พระอินทร์ ท้าวจตุโลกบาล พระหลักเมือง พระเลื้อเมือง พระทรงเมือง ท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ เทพเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นผู้คุ้มครองปกป้องรักษาพระพุทธศาสนาและพุทธสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา ในที่นี้จึงหมายถึงการปกป้องคุ้มครองพระบรมธาตุเจดีย์ที่ภายในบรรจุพระทันตธาตุหรือพระเขี้ยวแก้วของพระพุทธเจ้า เทวดาเหล่านี้จึงเป็นทั้งเทพวราบาลและธรรมบาล ดังนั้นวิหารพระมหากษัตริย์นครมณีจึงเทียบได้กับวิมานเทวดารอบเขาพระสุเมรุ เพราะพระบรมธาตุเจดีย์เทียบได้กับเขาพระสุเมรุ ศูนย์กลางแห่งจักรวาล

3. จากท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพเป็นท้าวจตุคามรามเทพ

หลักฐานจารึกบนฐานรูปปั้นเทพวราบาล 2 องค์ในวิหารพระมหากษัตริย์นครมณีและในหนังสือ "ชินกาลมาลีปกรณ์" ระบุชื่อเทวดาทั้ง 2 องค์ตรงกันว่า "ท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ" และในหนังสือกฎหมายตราสามดวง ตอนที่ว่าด้วยกฎหมาย "พิธีสูท้าน้ำลุยเพลิง" ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 1899 ได้ระบุไว้ในโครงการลุยเพลิงว่า "จตุโลกโลภียก์ อิกทั้งพระกาลพระกฐี พระขัตตุคามี่ พระรามเทพชาญไชย พระสามลเทพราชฤทธิไกร ธรรมมิกราชประโภา กุณเฏฐราชา วิรุฬปักกัวิรุฬหมหา

ทรรฐราชา แลกกรุงภาลีฤทธิชัยน ฤาษีสิทธิพิทยาธรรณม เทวาสพรพรพ พระองค์
 ตรัสฝากศาสนา บริรักษำพรรพระวษา"¹¹ นอกจากนี้ยังปรากฏในบันทึกใองการ
 ไหว้พระภูมิของพระหลาก เอกธมโม วัดควนอินทร์นิมิตร อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
 ได้บันทึกไว้เมื่อประมาณ 60 ปีมาแล้ว ได้ระบุไว้ว่า

สิบนิ้วข้าไหว้	เทวาท่านทวย	ทั่วทุกราชี
พระอินทร์พระพรหม	ยมยักษ์จักรี	หัสสนัยไตรยตรี
พระอิศวรนารายณ์	อุมาโกคะวัตดี	พระเสื่อเมืองเรืองศรี
งามเลิศเจิดฉาย	พระสนธิยวาทรี	พระภูมิพระพาย
เทวาททั้งหลาย	อันอยู่เบื้องบน	ขัตตุคามเทพย
ทรงนามวิเศษ	เลิศล้ำอำพล	ท้าววิรุพัท
วิรุพิกษาชน	กเวนุราชชกยงค์	ทวูรภเวสสุวัน
พระฝากศาสนา	ไว้แก่เทวา ¹²	

บทสวดใองการนี้เรียกชื่อท้าวรามเทพเพี้ยนเป็นท้าวคามเทพ แต่อย่างไรก็
 ตาม หลักฐานลายลักษณ์อักษรเหล่านี้ชี้ให้เห็นชัดเจนขึ้นของการบันทึกชื่อที่แท้จริง
 ของท้าวขัตตุคามและท้าวรามเทพ ส่วนที่เรียกชื่อว่า ท้าวจตุคามและท้าวรามเทพ
 นั้นเกิดขึ้นจากการที่ความเชื่อนี้ได้แพร่หลายไปตามท้องถิ่นต่างๆ มีการนำชื่อเทวดา
 หรือเทพทั้งฝ่ายพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์มาผูกเป็นบทแหล่ หรือบทสวด
 ใองการใองการประกอบพิธีต่างๆ เช่น บทไหว้พระภูมิ บททำขวัญแม่ย่านาง บทขับ
 อูบาทว์จัฎไร เป็นต้น บทสวดเหล่านี้มีการเรียนสืบทอดด้วยมุขปาฐะ จึงทำให้ชื่อ
 เทวดาบางองค์ผิดเพี้ยนไปบ้าง และเนื่องจากบทสวดเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองที่ถูก
 บังคับด้วยคำสัมผัส ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคำไปตามลักษณะคำประพันธ์ ดัง
 เห็นได้จากชื่อท้าวขัตตุคามเทพ เป็นท้าวจตุคามเทพ เพราะคำว่า "ขัตตุ" เป็นคำที่
 ไม่สะดวกปากหรือฟังไม่ราบรื่นหูคนไทยหรือไม่ก็เกิดจากการถ่ายถอดทางมุขปาฐะ

ที่ผู้ฟังรับรู้ผิดเพี้ยนเป็น “จตุคาม” ส่วนการนำชื่อ “รามเทพ” มารวมเข้าด้วยกันเป็น “จตุคามรามเทพ” เกิดขึ้นจากบทร้อยกรองที่ต้องการสัมผัสใน คือคำว่า “คาม” กับคำว่า “ราม” ทำให้บทร้อยกรองมีความไพเราะขึ้น ดังเห็นได้จากบทสวดโองการหรือบทเพลงไหว้พระภูมิของ นายเพชร กาฬแก้ว ชาวบ้านตำบลคลองฉลาก อำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี ระบุไว้ว่า

สิบนิ้วข้าไหว้	ท่านท้าวทั่วทั้งธรณี	พระอินทร์พระพรหม
ยมยักษ์อัสดร	ในไตรตรึงษ์	พระอิศวรพระนารายณ์
นางโมคคัลลี	งามเลิศเจิดฉาย	พระภูมิพระพาย
เทวาททั้งหลาย	อันอยู่ชั้นบน	จตุคามรามเทพ
ท้าวเวสสุวรรณพันตา	ทั้งท้าววิรุฬหก	วิรุฬหกยักษ์
ทั้งท้าวเวณนุราช	ผู้ฝากศาสนาเอาไว้	แก่ท่านทั้งหลายนี้หนา ¹³

ส่วนบทโองการหรือบทสวดไหว้พระภูมิของ นายเปลี่ยน ทองยอด บ้านนาเหนือ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ได้กล่าวถึงเทวดาและท้าวจตุคามทำรามเทพไว้ทำนองเดียวกันว่า

สิบนิ้วข้าไหว้	เทวาททั้งหลาย	ท้าวทศราศี
พระอินทร์พระพรหม	ยมยักษ์จักรี	หัสณัยนไธสี
พระอิศวรพระนารายณ์	นางโมคคัลลี	นางเมืองเรืองศรี
ล้ำเลิศเจิดฉาย	พระสุริยันจันทรา	พระภูมิพระพาย
เทวดาททั้งหลาย	ชั้นใต้ชั้นบน	พระจตุคาม
พระรามเทพ	พระสมุทรวีนวน	เลื่อนองค์ลงมา
ท้าววิรุฬหก	วิรุณปักษย์กษ	องค์พระพุทธเจ้า
พระฝากศาสนา	ไว้แก่เทวา ¹⁴	

นอกจากนี้ ความเชื่อเกี่ยวกับท้าวจตุคามเทพและท้าวรามเทพ ยังเผยแพร่
ในหมู่คนไทยในรัฐทางตอนเหนือของประเทศมาเลเซีย ดังเห็นได้จากบทโองการไหว้
พระภูมิของนายนิม ศรีโสภา ตำบลลุงปิ้ง อำเภอเมืองกะงะห์ รัฐปะลิส ระบุว่า

สิบนิ้วข้าไหว้	เทวาท่านไท้	ถ้วนทุกรাত্রี
พระอินทร์พระพรหม	ยมยักษ์อัสดร	หัตถ์นัยไสสี
พระอิศวรนารายณ์	นางอุมควดี	นางเมืองเรืองศรี
งามเลิศเจิดฉาย	สนธยารাত্রี	พระภูมิพระพาย
เทวาทั้งหลาย	ทั้งใต้ทั้งบน	ท้าวจตุคาม
รามเทพสามน	รู้เรื่องเบื้องบน	เลื่อนองค์ลงมา
ไหว้วิรุฬหก	ปกปักรักษา	พระฝากศาสนา
ไว้แก่เทวัน ¹⁵		

บทสวดเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า มีการเรียกชื่อท้าวจตุคามเทพและท้าวรามเทพ
ว่า "จตุคามและรามเทพ" หรือ "จตุคามรามเทพ" ซึ่งน่าจะเป็นที่มาของชื่อ "ท้าว
จตุคามรามเทพ" ในปัจจุบัน เนื่องจากการเข้าใจผิดจากเทวดา 2 องค์ว่าเป็นชื่อ
เทวดาหรือเทพองค์เดียวกัน และชื่อนี้เริ่มแพร่หลายมากขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2528 ครั้งที่
พันตำรวจเอกสรรเพชญ ธรรมาทิกุล ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนครศรีธรรมราช
ประกอบพิธีประทับทรงที่วัดนางพระยา ผู้ประทับทรงบอกให้มีการวาดรูปแล้วให้พัน
ตำรวจเอก สรรเพชญ ธรรมาทิกุล นำไปถามพลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราชเดช ท่าน
บอกว่าเป็นรูปท้าวจตุคามรามเทพหรือองค์ราชันดำ¹⁶ หลังจากนั้น เมื่อสร้างหลัก
เมืองนครศรีธรรมราชแล้ว มีการนำชื่อท้าวจตุคามรามเทพไปใช้อย่างแพร่หลายใน
รูปของวัตถุมงคล ดังนั้นชื่อท้าวจตุคามรามเทพไม่ใช่ชื่อใหม่ แต่เป็นชื่อที่ใช้เรียก
เทวดา 2 องค์มานานแล้ว และการที่พลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราชเดชรู้จัก "ท้าวจตุ
คามรามเทพ" เป็นอย่างดีก็ไม่ใช่เป็นเรื่องแปลก เพราะพลตำรวจตรีขุนพันธรักษ์ราช

เดชในอีกฐานะหนึ่งท่านเป็นเจ้าของพิธีกรรมหรือหมอไสยศาสตร์ ประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีตั้งศาลพระภูมิ พิธีทำขวัญ พิธีปลุกเสกวัตถุมงคล เป็นต้น ท่านจึงรู้จักบทสวดโองการนี้เป็นอย่างดี อันเป็นที่มาของชื่อ "ท้าวจตุคามรามเทพ"

4. ท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพในฐานะเทพผู้รักษาทิศ

ตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู เชื่อว่ามีเทพหรือเทวดารักษาทิศ 10 ทิศ 10 องค์ ได้แก่ พระอินทร์ (ทิศตะวันออก) พระวรุณ (ทิศตะวันตก) พระกุเวร (ทิศเหนือ) พระขันตกุมาร (ทิศใต้) พระจันทร (ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ) พระอัคนี (ทิศตะวันออกเฉียงใต้) พระพาย (ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ) พระนิรฤติ (ทิศตะวันตกเฉียงใต้) พระอาทิตย์ (ทิศเบื้องบน) และพระยม (ทิศเบื้องล่าง)¹⁷ ส่วนทางพุทธศาสนามีคติเทพผู้รักษาทิศทั้ง 4 หรือจตุโลกบาล หรือจตุมหาราช ได้แก่ ท้าวธุดราษฏร์ (ทิศตะวันออก) ท้าววิรุฬหกหรือท้าววิรุฬก (ทิศใต้) ท้าววิรูปักษ์ (ทิศตะวันตก) และท้าวกุเวร หรือเวสสุวรรณ (ทิศเหนือ)¹⁸

เทพผู้รักษาทิศหรือจตุโลกบาลเหล่านี้ เป็นธรรมชาติและธรรมชาติคอยพิทักษ์รักษาพุทธศาสนา ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน ดังได้กล่าวมาแล้ว เมื่อคติความเชื่อเหล่านี้เผยแพร่มายังคาบสมุทไทย ได้มีการปรับเปลี่ยนผสมผสานเทพหรือเทวดาองค์ต่างๆ ให้ทำหน้าที่แทนกันได้ บางครั้งทำให้มีการปรับเปลี่ยนท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพเป็นเทพผู้รักษาทิศ ดังที่ปรากฏในบันทึกของพระหลาก เอกธุมโม ไว้ว่า

จตุโลกบาลทั้งสี่	ถือบัญญัติจดหมายพลัน
นรบุรุษท้าวเทวัน	ท ฎรถอยู่รักษา
ท้าวกามเทพย์เรื่องฤทธิ	อยู่อาคเนย์ถัดกันมา
เป็นเจ้าของแก้ว	ขออาราธนาขอพรไทย

ทักษิณท้าววิรุฬหก	มีฤทธิ์นักอันเลิศไกรย
ขัตตุคามผู้องค์ไทย	อยู่ข้างทิศหรดี
เป็นเจ้าแก้วเทวา	สิบหกชั้นฟ้าถือบัญชา
วิรุฬหกผู้เรื่องศรี	อยู่ข้างทิศปัจฉิมมา
พ่ายท้าวภูงศ	ทรงพระเดชมะหิมมา
เป็นเจ้าแก่นาคา	นาคราชทั้งน้อยใหญ่
อุดรภูเวณราช	มีอำนาจเรื่องฤทธิไกรย
อิสานอันดับไทย	พระยาพิเภกเรื่องฤทธิ
เป็นใหญ่แก่ผู้ยักษ์	ในพื้นที่แผ่นปถพี ⁹

จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า “ท้าวขัตตุคามเทพ” เป็นเทพผู้คุ้มครองทิศหรดีหรือทิศตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนท้าวรามเทพในหลักฐานเรียกชื่อว่า “ท้าวกามเทพ” เป็นเทพผู้คุ้มครองทิศภาคเหนือหรือทิศตะวันออกเฉียงใต้ คิดดังกล่าวนี้น่าจะเกิดในท้องถิ่นภาคใต้จากการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของหมอไสยศาสตร์ หรือ อาจจะเป็นความตั้งใจที่จะดึงเอาท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ จากเทพธรรมบาลไปเป็นเทพผู้รักษาทิศ

5. จากทวารบาลสู่ทเวะผู้คุ้มครองเมืองนครศรีธรรมราช

การปรับเปลี่ยนท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพไปเป็นทเวะผู้คุ้มครองเมืองนครศรีธรรมราช มีปฐมเหตุที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2528 โดยพันตำรวจเอกสรพรเพชญ์ ธรรมาธิกุล (ยศขณะนั้น) ผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัดนครศรีธรรมราช และคณะได้เดินทางไปดูการทรงเจ้าที่วัดนางพระยา ตำบลปากนคร อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งนั้นมีเทวดาองค์หนึ่งได้เข้าประทับในร่างทรง แล้วบอกให้พันตำรวจเอกสรพรเพชญ์ ธรรมาธิกุล ช่วยกันสร้างหลักเมืองนครศรีธรรมราชขึ้น เพื่อให้

บ้านเมืองได้ร่มเย็นสงบสุข เทวดาหรือวิญญาณที่เข้าประทับในร่างทรงไม่ได้บอกชื่อว่าเป็นใคร แต่บอกให้วาดภาพเทวดา แล้วให้พันตำรวจเอกสรรเพชญ ธรรมมาธิกุล นำไปถามพลตำรวจตรี ขุนพันธรักษ์ราชเดช ซึ่งท่านได้บอกว่าเป็นรูป "ท้าวจตุคามรามเทพ" จากคำพูดของพลตำรวจตรี ขุนพันธรักษ์ราชเดชครั้งนั้น มีนัยสำคัญยิ่ง เพราะนี่คือที่มาของเทพหรือเทวดาองค์ใหม่ในนาม "ท้าวจตุคามรามเทพ" ดังได้กล่าวมาแล้ว หลังจากนั้นจึงมีการสร้างหลักเมืองนครศรีธรรมราช โดยนำรูปแบบของเศียรพระพรหมที่บานประตูเข้าสู่ฐานประทักษิณพระบรมธาตุเจดีย์ มาเป็นแบบของหลักเมือง เพราะผู้จัดสร้างเข้าใจว่ารูปพระพรหมที่บานประตูดังกล่าวคือนิรมานกายหนึ่งองค์ของท้าวจตุคามรามเทพ ตั้งแต่นั้นมาท้าว ขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ เทพทวารบาลหรือธรรมบาลผู้คุ้มครองพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช จึงกลายเป็นท้าวจตุคามรามเทพในฐานะหลักเมืองผู้คุ้มครองเมืองนครศรีธรรมราช

6. จากเทวานิยมสู่ธุรกิจและทุน

การเกิดขึ้นของวัตถุมงคลท้าวจตุคามรามเทพหรือที่เรียกว่า "พระมงสุริยัน - จันทรา" ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ทำให้เกิดกระแสนิยมในหมู่ประชาชนอย่างกว้างขวางมาเป็นลำดับ จนกลายเป็นความคลั่งไคล้ของมหาชนทุกระดับ ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2549 - ปลาย พ.ศ. 2550 เนื่องจากในช่วงนี้ผู้คนในสังคมขาดความมั่นคงทางด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ จึงหันเข้าหาที่พึ่งทางใจที่สำคัญคือ วัตถุมงคลท้าวจตุคามรามเทพ ที่ผู้คนเชื่อว่ามีพลังศักดิ์สิทธิ์ สามารถดลบันดาลให้เกิดลาภผลทางด้านการเงินได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนหันมาแสวงหาและพึงพาวัตถุมงคลท้าวจตุคามรามเทพอย่างมากมาย อันเห็นได้ชัดจากการสร้างวัตถุมงคลรุ่นต่างๆ ของวัด หน่วยงาน สมาคม มูลนิธิ และกลุ่มทุนต่างๆ จำนวนมาก ระหว่าง พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2550 ประมาณว่าไม่ต่ำกว่า 1,000 รุ่น การเกิดกระแสนิยมวัตถุมงคล

ท้าวจตุคามรามเทพอย่างรวดเร็ว นั้น มีปัจจัยหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อความศรัทธาอันเกิดจากประสบการณ์การนำวัตถุมงคลไปใช้ และปรากฏการณ์ที่เกิดจากการประกอบพิธีกรรม เช่น การเกิดพระอาทิตย์พระจันทร์ทรงกลดขณะประกอบพิธีกรรม การเกิดโชคกลาง การค้าขายประสบผลสำเร็จ คงกระพันมหาอุด แคล้วคลาดภัย เป็นต้น การประชาสัมพันธ์โฆษณาชวนเชื่อตามสื่อทุกประเภท เข้าถึงผู้คนทุกระดับ การออกแบบวัตถุมงคลให้มีรูปแบบที่หลากหลายสวยงาม ซึ่งไม่เคยปรากฏในวัตถุมงคลประเภทอื่นๆ มาก่อน และการสร้างจินตนาการเรื่องราวตำนานประวัติท้าวจตุคามรามเทพขึ้นใหม่ ให้เกี่ยวโยงกับวีรกรรมวีรภัยเมืองนครศรีธรรมราช อาณาจักรสุวรรณภูมิ อาณาจักรศรีวิชัย และอาณาจักรทะเลใต้ ตลอดถึงการนำหลักนิรมาณกายหรือร่างแปลงธรรมแบ่งภาคเป็นกษัตริย์ พระนารายณ์ พระพรหม และพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นการสร้างตำนาน ความเชื่อ และสร้างตัวตนใหม่ให้กับท้าวจตุคามรามเทพ ซึ่งเป็นฐานรองรับและสร้างพลังศักดิ์สิทธิ์ให้กับเทพองค์นี้ และเพิ่มพูนคุณค่าทางด้านการตลาดให้วัตถุมงคลเป็นที่ต้องการและแสวงหาไว้ในครอบครองของมหาชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “ศรัทธาจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีเรื่องราว มีตำนาน มีที่มา”²⁰ จนก่อเกิดเป็นวาทะประโยคสำคัญมากมายที่บ่งชี้ถึงทุนนิยม เช่น ขอได้ไหวรับ หรือ บนได้ไหวรับ ตราบใดที่น้ำทะเลยังไม่เหือดแห้งมีงมึงมีกูไว้ไม่จน เป็นต้น แม้แต่ชื่อวัตถุมงคลรุ่นต่างๆ ก็บ่งบอกถึงทุนนิยม ความร่ำรวยเป็นเศรษฐี เช่น โคตรเศรษฐี เศรษฐีเงินล้าน จอมเศรษฐี เศรษฐีมีเงินมีทอง มหาเศรษฐี รวยล้นฟ้า รวยเพิ่มพูน รวยเงินล้าน โคตรรวย เป็นต้น จากความต้องการวัตถุมงคลไว้ในครอบครองหรือเพื่อการแลกเปลี่ยนซื้อขายได้ขยายวงกว้างไม่จำกัดเฉพาะในเมืองหรือในวงการพระเครื่อง แต่ได้ขยายไปสู่ภาคชนบทและกลุ่มคนทุกอาชีพอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้วัด หน่วยงานภาครัฐ เอกชน สมาคม มูลนิธิ และกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มทุนจำนวนมาก หันมาสร้างวัตถุมงคลทำ

จิตศรัทธาธรรมเทพออย่างมโหฬารจนเกินความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังทำให้เกิดกระบวนการธุรกิจ แปลงความเชื่อความศรัทธาเป็นทุนที่ต้องแข่งขันกันมากขึ้น เกิดธุรกิจและทุนผูกขาดด้านสถานที่ พิธีกรรม พระสงฆ์ และบุคลากรผู้ประกอบพิธีกรรมอย่างเห็นได้ชัดเจน จากพระสงฆ์และคนบางกลุ่ม ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มทุนด้วยกันและระหว่างกลุ่มทุนกับวัด หรือระหว่างกลุ่มทุนกับผู้บริโภคหรือผู้ศรัทธา จึงทำให้เกิดเป็นความเสื่อมโทรมด้านความเชื่อความศรัทธาวัตถุมงคลทำวจตุคามรามเทพอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2550 ประกอบกับมีนักวิชาการหลายท่าน เช่น ศรีศักร วัลลิโภดม, นิธิ เอียวศรีวงศ์, ไมเคิล ไรท เป็นต้น ได้ออกมานำเสนอข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวกับทำวจตุคามรามเทพที่แท้จริง ทำให้สังคมได้รับรู้เรื่องราวที่น่าเชื่อถือมากขึ้น ซึ่งแน่นอนย่อมไม่เกินไปตามสิ่งที่กลุ่มนักไสยศาสตร์และกลุ่มทุนได้นำเสนอไว้ก่อนแล้ว จึงเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความเชื่อความศรัทธาของผู้คนในสังคม เริ่มคลี่คลายจากจินตนาการสู่ความจริงมากขึ้น เมื่อความเชื่อความศรัทธาเริ่มเสื่อมลง ความนิยมในวัตถุมงคลทำวจตุคามรามเทพจึงหมดไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งเห็นได้ชัดเจนมากจากกรณีมีการนำวัตถุมงคลทำวจตุคามรามเทพบางรุ่นเป็นจำนวนมากไปทิ้งกองไว้ใต้ต้นไม้ริมถนนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มนายทุน และยังชี้ให้เห็นว่าการสร้างวัตถุมงคลทำวจตุคามรามเทพ ไม่ได้เกิดจากความเชื่อความศรัทธาที่แท้จริง แต่เกิดจากพื้นฐานที่ตั้งอยู่บนผลประโยชน์ของกลุ่มนายทุนและวัดบางแห่ง จนบางครั้งนำไปสู่ความขัดแย้งดังได้กล่าวมาแล้ว

7. จากทำวจตุคามรามเทพถึงพระพิมพ์เนศ

หลังปลายปี พ.ศ. 2550 เมื่อกระแสนิยมวัตถุมงคลทำวจตุคามรามเทพค่อยๆ ลดลงและดับวูบไปอย่างสิ้นเชิง ทิ้งไว้เพียงร่องรอยของความเชื่อความศรัทธา

ต่อองค์เทพที่เกิดจากการสร้างกระแสของกลุ่มนักไสยศาสตร์และกลุ่มทุนต่างๆ ไว้เบื้องหลัง เป็นบทเรียนให้ผู้คนได้แง่คิดถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ดังที่พระคุณเจ้าพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า “สิ่งกรรมดีด้วยความเพียรและสติปัญญาของเรา ดีกว่าที่เย็บชอหรือผลดลบันดาลจากเทวดาเป็นไหนๆ”²¹ แต่อย่างไรก็ตาม ความเชื่อเกี่ยวกับเทพกับคนไทยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดแยกกันไม่ออก ทั้งเทพฝ่ายพุทธและเทพฝ่ายพราหมณ์ รวมถึงผีในท้องถิ่นด้วย ซึ่งล้วนเป็นที่พึ่งของผู้คนควบคู่มากับสังคมไทยหลายร้อยปี แม้กระแสนิยมวัตถุมงคลทั่วจตุคามรามเทพจะหมดความนิยมลงไปอย่างรวดเร็ว แต่ผู้คนก็ยังมุ่งหวังว่าจะมีเทพองค์ใหม่หรือองค์อื่นๆ มาโปรดดลบันดาลให้ผู้คนพ้นจากความทุกข์ ประสบกับโชคลาภ มีเงินมีทอง หลายคนได้มุ่งไปที่วัตถุมงคลพระพิฆเนศ ซึ่งเป็นเทพในศาสนาฮินดูที่ประชาชนชาวอุษาคเนย์ให้ความเคารพนับถือมานับพันปี ในฐานะเจ้าแห่งศิลปวิทยา และเทพผู้จัดอุปสรรค ดลบันดาลให้ประสบผลสำเร็จในทุกด้าน พระพิฆเนศเป็นเทพที่มีตำนานกล่าวถึงไว้มากมาย แต่พอสรุปได้ว่า พระพิฆเนศเป็นบุตรของพระศิวะกับพระนางปารวตีหรือพระนางอูมา มีเทพสกนกะกุมารหรือขันธกุมารหรือขัตตุคามเทพเป็นเทพผู้น้อง พระพิฆเนศเป็นเทพที่กลุ่มศิลปินต่างๆ ให้ความเคารพนับถือมาก ดังเห็นได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม เช่น กรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติศิลปากร โรงเรียนช่างศิลป์ เป็นต้น หน่วยงานเหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้ตราสัญลักษณ์เป็นรูปพระพิฆเนศ นอกจากนี้ยังมีศาลพระพิฆเนศกระจายอยู่ตามสถานที่ต่างๆ อีกมากมาย เช่น ศาลพระพิฆเนศที่พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ศาลพระพิฆเนศที่สี่แยกรัชดา เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ศาลพระพิฆเนศจังหวัดตรัง เป็นต้น ส่วนพระพิฆเนศในรูปของวัตถุมงคลนั้น มีหลักฐานว่าอย่างน้อยมีการสร้างกันมาแล้วตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย เพราะได้พบหลักฐานวัตถุมงคลพระพิฆเนศ ตามกรุพระพิมพ์ในเมือง

นครศรีธรรมราชหลายแห่ง เช่น กรวัดท้าวโคตร กรวัดโมคคลาน เป็นต้น วัดดุมงคล พระพิมพ์เนศที่พบมีหลายรูปแบบ เช่น พระพิมพ์เนศแบบปิดตา แบบมือจับวง แบบ 4 มือถือสัญลักษณ์ เป็นต้น วัดดุมงคลพระพิมพ์เนศของเมืองนครศรีธรรมราชมักจะมี รูปดอกจันทน์ เป็นสัญลักษณ์ปรากฏที่องค์พระหรือใต้ฐานพระให้เห็นเป็นข้อสังเกต

ในปัจจุบัน ความเชื่อความศรัทธาต่อวัดดุมงคลพระพิมพ์เนศได้แพร่ขยายไปสู่ผู้คนเกือบทุกวงการ ทำให้วัดวาอาราม เทวสถาน สมาคม มูลนิธิ กลุ่มศิลปิน และสถานศึกษาหลายแห่ง หันมาสนใจในการสร้างวัดดุมงคลพระพิมพ์เนศเพื่อหารายได้ สร้างศาสนสถานและสาธารณประโยชน์อื่นๆ มากมาย เช่น พระพิมพ์เนศของวัดสุทัศนเทพวราราม กรุงเทพฯ พระพิมพ์เนศของวัดพระบาทปางแพน จังหวัดเชียงใหม่ พระพิมพ์เนศของเทวสถาน (โบสถ์พราหมณ์) กรุงเทพฯ พระพิมพ์เนศของวัดบางกุ้ง จังหวัดสุพรรณบุรี พระพิมพ์เนศของกรมศิลปากร กรุงเทพฯ พระพิมพ์เนศของวัดถลุงทอง จังหวัดนครศรีธรรมราช พระพิมพ์เนศของโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย จังหวัดสงขลา พระพิมพ์เนศของวัดดอนศาลา จังหวัดพัทลุง พระพิมพ์เนศของวัดแหลมทราย จังหวัดสงขลา พระพิมพ์เนศของศาลพระพิมพ์เนศจังหวัดตรัง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักธุรกิจนายทุนสร้างวัดดุมงคลพระพิมพ์เนศออกมาจำหน่ายแจกตามร้านค้าทั่วไปอย่างมากมาย ซึ่งมีทั้งของที่ได้ผ่านพิธีกรรมและไม่ผ่านพิธีกรรม (ของปลอม) สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความนิยมในวัดดุมงคลพระพิมพ์เนศที่เกิดจากความเชื่อความศรัทธาที่มีมายาวนาน และค่อยๆ มีการปลุกกระแสขึ้นเรื่อยๆ เพื่อหวังให้วัดดุมงคลของเทพองค์นี้มาแทนที่วัดดุมงคลท้าวจตุคามรามเทพ แต่อย่างไรก็ตามคิดว่ากระแสนิยมพระพิมพ์เนศคงไม่ขึ้นสูงเหมือนวัดดุมงคลท้าวจตุคามรามเทพ เพราะสังคมนั่งได้รับบทเรียนจากการแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มทุนต่างๆ ทำให้ผู้คนต้องระมัดระวังในเรื่องนี้มากขึ้น และทราบได้ก็ตามที่การจัดสร้างวัดดุมงคลพระพิมพ์เนศยังตั้งอยู่ในความสุจริต ความเชื่อความศรัทธาของผู้คนก็จะยังคงดำรงอยู่ เพราะเป็นความเชื่อ

ความศรัทธาที่มีการสั่งสมรับรู้กันมาเป็นเวลายาวนาน ซึ่งผิดกับความเชื่อความศรัทธาต่อวัตถุมงคลทั่วๆไปที่ถูกลูกกระสุนอย่างรวดเร็วจนถึงขั้นสูงสุดแต่ขาดฐานที่รองรับอย่างมั่นคง จึงดำรงอยู่ได้เพียงชั่วคราบนฐานของความขัดแย้งและผลประโยชน์ แล้วสลายไปอย่างรวดเร็ว

บทสรุป

ท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพหรือที่เรียกว่า ท้าวขัตตุคามรามเทพ เป็นเทพที่ฝ่ายพุทธศาสนายืมมาจากศาสนาฮินดู ได้แก่ พระขันธกุมารหรือสกันทะกุมาร และพระวิษณุหรือพระราม ตามลำดับ ทางพุทธศาสนาถือว่าเทพทั้ง 2 มีฐานะเป็นพระโพธิสัตว์ ทำหน้าที่ธรรมาตาและธรรมาบาล คอยพิทักษ์รักษาพุทธศาสนา ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ และพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า ต่อมาคติท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพได้เผยแพร่เข้าไปในลังกา แล้วกลายเป็นเทวดาผู้รักษาเกาะลังกา และพิทักษ์พระเชี้ยวแก้ว เมื่อเมืองนครศรีธรรมราชติดต่อสัมพันธ์กับเกาะลังกาประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 คติดังกล่าวจึงแพร่หลายมายังเมืองนครศรีธรรมราช มีการสร้างรูปเทวดาทั้ง 2 ประทับนั่งประดิษฐานเป็นทวารบาลตรงบันไดทางขึ้นฐานประทักษิณพระบรมธาตุเจดีย์ร่วมกับเทวดาองค์อื่นๆ เพื่อคอยพิทักษ์รักษาพุทธสถานพระบรมธาตุเจดีย์ จนกระทั่งมีการสร้างหลักเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. 2528 มีการอัญเชิญท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ ที่ผู้คนรู้จักในนามท้าวขัตตุคามรามเทพ ไปประจำที่หลักเมือง เป็นเทวดาหรือเทพผู้คุ้มครองเมืองนครศรีธรรมราชตั้งแต่นั้นมา และในปี พ.ศ. 2530 ได้มีการสร้างวัตถุมงคลท้าวขัตตุคามรามเทพขึ้นเพื่อหาทุนสร้างศาลหลักเมือง จนกลายเป็นวัตถุมงคลที่มหาชนให้ความนิยมทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้วัด หน่วยงาน สมาคม มูลนิธิ และกลุ่มทุนต่างๆ หันมาแข่งขันกันสร้างวัตถุมงคลท้าวขัตตุคามรามเทพอย่างมากมาเกินความจำเป็นระหว่างปี พ.ศ.

2549 - ต้นปี พ.ศ. 2550 จนบางครั้งเกิดเป็นความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ระหว่าง วัดกับนายทุน และระหว่างนายทุนกับผู้บริโภค ซึ่งนำไปสู่ความเสื่อมศรัทธาในวัดดุมงคลท้าวจตุคามรามเทพอย่างรวดเร็วในปลายปี พ.ศ. 2550 ขณะเดียวกัน ความนิยมวัดดุมงคลพระพิฆเนศก็เริ่มมีมากขึ้น แต่ก็ไม่สูงเท่ากับวัดดุมงคลท้าวจตุคามรามเทพ และจะดำรงอยู่ต่อไปตราบเท่าที่การจัดสร้างวัดดุมงคลพระพิฆเนศ ตั้งอยู่บนฐานของความสำเร็จเพื่อบุญกุศลและสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง

เชิงอรรถ

¹หม่า ชูเถียน (เขียน), อรุณ โรจนสันติ (แปลและเรียบเรียง). โลกทิพย์คดีจัน. กรุงเทพฯ. สุขภาพใจ, 2541. หน้า 168 - 169

²เรื่องเดิม. หน้า 169

³พระรัตนปัญญาเถระ : ชินกาลมาลีปกรณ์. ร.ต.ท. แสง มนวิฑูร (แปล) กรมศิลปากร จัดพิมพ์ เนื่องในการบูรณะโบราณสถาน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. พระนคร : กรมศิลปากร, 2501. หน้า 101.

⁴ไมเคิล ไรท. ตามหาที่มาของ "จตุคามรามเทพ". ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 28 ฉบับที่ 8 มิถุนายน 2550, หน้า 103.

⁵พลเอก ประสาร เปรมะสกุล. ไปกราบพระเขี้ยวแก้วที่ศรีลังกาได้วันทาดัน ตำนานองค์จตุคามรามเทพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์, 2550. หน้า 59.

⁶สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. เรื่องประดิษฐานพระสงฆ์สยามวงศ์ในลังกา ทวีป. กรุงเทพฯ : มติชน, 2546. หน้า 106.

⁷ประทุม - ชุ่มเพ็งพันธุ์. ตามพรลิงค์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2523. หน้า 188.

⁸นักฎฐภัทร จันทวิช. "ท้าวขัตตุคามเทพและท้าวรามเทพ (ท้าวจตุคามรามเทพ) และ ประติมากรรมสำคัญ ณ วิหารพระมหาภิเนษกรมน์ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร นครศรีธรรมราช". ศิลปากร 41(4) : กรกฎาคม - สิงหาคม 2551. หน้า 11.

⁹นักฎฐภัทร จันทวิช. เรื่องเดิม. หน้า 11.

¹⁰นักฎฐภัทร จันทวิช. เรื่องเดิม. หน้า 20.

¹¹กรมศิลปากร. เรื่องกฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521. หน้า 236.

¹²พระหลาก เอกธมโม. บันทึบทโถงการต่างๆ.

¹³อุดม หนูทอง. วรรณกรรมสดุดีและแหล่งทำขวัญของภาคใต้. สงขลา : สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2524. หน้า 55 - 56.

¹⁴อุดม หนูทอง. เรื่องเดิม. หน้า 48.

¹⁵ สัมภาษณ์นายนิ่ม ศรีไธภา ตำบลจุงปัง อำเภอเมืองกะเหรี่ยง รัฐปะลิส ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2550.

¹⁶ สัมพันธ์ ทองสมัคร. จตุคามรามเทพ. กรุงเทพฯ : บริษัท ก.พลพิมพ์, 2550. หน้า 22.

¹⁷ หม่อมเจ้าสุภัทรัตติ ดิศกุล. ศาสนาพราหมณ์ในอาณาจักรขอม. กรุงเทพฯ : พิมพ์, 2516. หน้า 105 - 106.

¹⁸ หม่า ซูเถียน (เขียน) , อรุณ โรจนสันติ (แปลและเรียบเรียง). เรื่องเดิม. หน้า 164 - 165.

¹⁹ พระหลาก เอกธุมโม. บันทึกบทโองการต่างๆ.

²⁰ พจน์ ใจชาญสุขกิจ. นวัตกรรมเทวดามารเกิดตั้ง : จตุคามรามเทพแบรนด์แห่งศรัทธา. กรุงเทพฯ : ฐานบุคส์, 2550. หน้า 29.

²¹ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). คติจตุคามรามเทพ. กรุงเทพฯ : วัดลาดดา, 2550. หน้า 17.

สยาม SIAM

ประเทศของเราวมเลือดเนื้อชาติเชื้อ

ไทย/ไท ลาว คนเมือง คนอีสาน มอญ เขมร กูย แต่จิว
 และ กวางตุ้ง ฮกเกี้ยน ไทหล่า จาม ชาว มลายู ชาไก
 มอแกน ทมิฬ ปาทาน ซิกซ์ เปอร์เซีย อาหรับ ฮ่อ พวน
 ไทดำ ผู้ไท ชิ่น ยอง โส้ เวียดนาม ลัวะ ม้ง เย้า กะเหรี่ยง
 ปะหล่อง มูเซอ อะข่า กำมู มลาบรี ของ บรู ญีฮูร์
 ฝรั่งเศส (ชาติต่างๆ) แชก (ชาติต่างๆ) ลูกผสม/ลูกครึ่งต่างๆ
 อีกมากมายกว่า 50 ชาติพันธุ์ ฯลฯ

A Modern Nation

www.petitiononline.com/SIAM2008/petition.html

www.petitiononline.com/siam2007/petition.html

เลขอนุญาต ที่ ค. ๖/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๖/๒๕๑๙

ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่
ได้ขออนุญาตจัดตั้ง
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

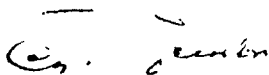
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ที่วชิราวุฒานาจักร
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสารทางวิชาการออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและข้อบังคับของกรรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร ธรรมโชติ)
อธิบดีกรรมการศาสนา

จัดโดย

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มูลนิธิโดยต่างประเทศไทย, บริษัท ไตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด

ร่วมกับ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มวล., คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มธ., สถาบันไทยคดีศึกษา มธ., หลักสูตรครอบครัว/โท ด้านการบัญชีและบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มธ., สมาคมจดหมายเหตุดสยาม และ กองทุนจิตร์ ภูมิศักดิ์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, สถาบันทักษิณคดีศึกษา มท., วิทยาลัยนานาชาติปรีดี พนมยงค์ มธ., ภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร